

**WETENSCHAPPELIJK COMITE
VAN HET FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR DE VEILIGHEID
VAN DE VOEDSELKETEN**

ADVIES 19-2010

Betreft : Melding van gegevens aan het slachthuis door konijnenhouders in het kader van de voedselketeninformatie (dossier Sci Com N° 2010/10)

Advies gevalideerd door het Wetenschappelijk Comité op 21 mei 2010

Samenvatting

Er wordt aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd welke voedselketeninformatie door konijnenhouders aan het slachthuis moet worden meegedeeld om de voedselveiligheid te garanderen.

De konijnenfokkerijsector vertoont een aantal bijzonderheden, waaronder met name het bestaan van verschillende categorieën van houderijen. Bij de voor menselijke consumptie bestemde konijnen zijn er twee categorieën : vleeskonijnen (mest- of productiekonijnen in industriële, semi-industriële of hobbyhouderijen) en reformkonijnen (vrouwelijke en mannelijke fokkonijnen).

Wat de konijnenfokkerijsector betreft, hangt het gevaar voor de volksgezondheid meer af van de toepassing van preventieve of curatieve diergeneeskundige behandelingen dan van het microbiologisch risico dat verbonden is aan de consumptie van vlees.

Het Wetenschappelijk Comité stelt een lijst voor van klinische tekenen en ziekten die aan het slachthuis moeten worden gemeld als zij zich voordoen tijdens de mestperiode (of in de 8 weken vóór het slachten voor reformkonijnen). Die meldplicht geldt voor de categorieën van konijnen die voor menselijke consumptie worden geslacht. De epidemiologische eenheid voor het melden bestaat uit alle dieren van éénzelfde productietoom, en in het geval van bedrijven met meerdere productietomen, uit alle dieren van het bedrijf.

In het geval van vleeskonijnen wordt aangeraden om mortaliteit van meer dan 15 % per toom over de hele mestperiode te melden aan het slachthuis.

Het melden van diergeneeskundige behandelingen geldt zowel voor vleeskonijnen als voor reformkonijnen en voor alle behandelingen die worden toegepast tijdens de mestperiode (of tijdens de laatste 8 weken voor het slachten in geval van reformkonijnen), ongeacht of zij curatief of preventief zijn.

Summary

Advice 19-2010 of the Scientific Committee of the FASFC in regard to the declaration of food chain information to the slaughterhouse by the rabbit breeders.

It is asked to the Scientific Committee which food chain information has to be declared to the slaughterhouses by rabbit breeders, in order to guarantee the food safety.

The rabbit breeding sector has a number of particularities such as the existence of different categories of farming. There are two categories of rabbits raised for human consumption: meat rabbits (fattening or production rabbits, in industrial, semi-industrial or hobby farming) and reformed rabbits (reproduction does and male rabbits).

Concerning the rabbit breeding sector, the risk for the public health depends more on the preventive or curative use of veterinary drugs than on the microbiological risk due to the consumption of meat.

The Scientific Committee proposes a list of clinical signs and diseases which have to be declared to the slaughterhouse, if they are observed during the fattening period (or a period of

8 weeks before slaughtering for the reformed rabbits). This declaration concerns the categories of rabbits slaughtered for human consumption. The epidemiological unit for the declaration is represented by all the animals of a similar production batch, and in the case of farms with several production batches, by all the animals of the farm.

In case of meat production rabbits, it is recommended to declare mortality rates higher than 15% per production batch over the whole fattening period to the slaughterhouse.

The declaration of the veterinary drug treatment applies as well for meat producing as for reformed rabbits and must cover all the treatments given during the fattening period (or the last 8 weeks before slaughtering in the case of reformed rabbits), irrespective if they are curative or preventive.

Sleutelwoorden

Voedselketeninformatie – konijnen (*Oryctolagus cuniculus*) - slachthuis – melding - geneesmiddelen

1. Referentietermen

In het geval van de primaire productiesector legt Verordening (EG) nr. 853/2004 op dat de houders van dieren voor elk(e) dier/groep van dieren dat/die ze naar het slachthuis sturen aan de slachthuisexploitant voedselketeninformatie dienen te bezorgen. Deze informatie dient in het bijzonder betrekking te hebben op:

- a. de status van het bedrijf van herkomst of de regionale gezondheidsstatus van de dieren;
- b. de gezondheidsstatus van de dieren;
- c. de toegediende geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik of andere behandelingen die de dieren binnen een relevante periode hebben ondergaan, tezamen met de data van toediening of behandeling en de wachttijden, wanneer er een wachttijd is;
- d. de aanwezigheid van ziekten die de veiligheid van het vlees in het gedrang kunnen brengen;
- e. indien relevant voor de bescherming van de volksgezondheid, de resultaten van de analyses van de bij de dieren genomen monsters of van andere voor het diagnosticeren van ziekten die de veiligheid van vlees in het gedrang brengen, genomen monsters, met inbegrip van monsters die in het kader van de bewaking en de bestrijding van zoönosen en residuen worden genomen;
- f. de relevante verslagen van slachthuizen over de resultaten van eerdere ante mortem en post mortem keuringen van dieren van hetzelfde bedrijf van herkomst, met name verslagen van de officiële dierenarts;
- g. de productiegegevens, wanneer die ziekten aan het licht kunnen brengen, en
- h. de naam en het adres van de dierenarts die normaliter het bedrijf van herkomst diensten verleent.

Verordening (EG) nr. 2074/2005 legt de volgende verplichtingen op :

- aan de exploitanten van levensmiddelenbedrijven die dieren opfokken die naar een slachthuis worden verzonden, dat zij ervoor zorgen dat de in Verordening (EG) nr. 853/2004 bedoelde informatie over de voedselketen wordt vermeld in de documenten betreffende de verzonden dieren, zodat de exploitant van het slachthuis deze informatie kan raadplegen;
- aan de bevoegde autoriteit om aan de exploitant van het levensmiddelenbedrijf mede te delen welke de minimale informatie over de voedselketen is die dient te worden verstrekt aan het slachthuis overeenkomstig Verordening (EG) nr. 853/2004.

Behalve een aantal in de Verordeningen opgenomen uitzonderingen moet de voedselketeninformatie 24 uur vooraf in het slachthuis toekomen. Dat is het geval voor konijnen.

De slachthuisexploitant moet die informatie gebruiken om zijn beleid te voeren (bijv. de dieren wel of niet aanvaarden, bijzondere voorzorgen nemen bij het slachten,...). Ten slotte houdt het FAVV toezicht op de aanwezigheid en op de geldigheid en de betrouwbaarheid van de informatie.

De lidstaten mogen beslissen welke minimale voedselketeninformatie door de houders dient te worden verstrekt aan de slachthuisexploitanten.

In dit kader stelt DG Controlebeleid een aantal vragen aan het Wetenschappelijk Comité die betrekking hebben op de konijnenfokkerijsector. Die vragen zijn onder punt 2 (Advies) behandeld.

Het Wetenschappelijk Comité bracht reeds eerder adviezen uit over het meedelen van voedselketeninformatie aan het slachthuis, nl. een advies over mestvarkens (advies 18-2007), een advies over mestkalveren en paarden (advies 01-2008) en een advies over runderen ouder dan 12 maanden, geiten en schapen (advies 03-2009).

Overwegende de besprekingen tijdens de werkgroepvergadering van 29 april 2010 en de plenaire zitting van 21 mei 2010,

geeft het Wetenschappelijk Comité het volgende advies :

2. Advies

2.1. Inleiding

De konijnenfokkerijsector is een bijzondere sector in vergelijking met de verschillende sectoren die aan bod kwamen in de eerdere adviezen van het Wetenschappelijk Comité.

Houderijtypes. De verschillende types van konijnenhouderijen zijn :

- vleeskonijnen, of productiekonijnen of mestkonijnen (die bestemd zijn voor menselijke consumptie):
 - o zuiver industriële houderij ;
 - o semi-industriële houderij ;
 - o hobbyhouderij ; dit soort houderij omvat wedstrijdkonijnen en door particulieren gehouden konijnen. Die mogen door de eigenaars zelf worden geconsumeerd;
- (mannelijke en vrouwelijke) fokkonijnen die bij reform ook kunnen worden geslacht voor menselijke consumptie ;
- als gezelschapsdier gehouden konijnen die niet bestemd zijn voor menselijke consumptie ;
- laboratoriumkonijnen die eveneens niet bestemd zijn voor menselijke consumptie.

Productiecyclus. Na simultaan werpen van alle voedsters van een toom met gemiddeld 8 jongen per worp (eventueel systeem waarbij jongen door voedsters worden geadopteerd om een homogeen aantal jongen per voedster te hebben) blijven de jongen gemiddeld 4 weken bij de moeder. Vroeg spenen (op 4 weken) biedt als voordeel een grotere productiviteit maar heeft als nadeel een grote incidentie van spijsverteringsaandoeningen bij de jongen. Laat spenen (op 5 weken) biedt een lagere incidentie van spijsverteringsaandoeningen als voordeel maar heeft als nadeel een minder goede productiviteit van het moederkonijn. Bij het spenen gaat de voedster naar een andere kooi en worden de jongen verder vetgemest in de kweekkooi na verwijderen van de nestdoos (wat als voordeel afwezigheid van stress heeft die te wijten is aan het verplaatsen van de jongen), ofwel worden de jongen naar de mestlokalen overgebracht, wat gepaard gaat met enige stress die het ontstaan van ziekten kan induceren. De duur van de mestperiode verschilt al naargelang van het land. In België worden konijnen geslacht als ze een slachtgewicht bereiken van 2,5 kg wat overeenstemt met een leeftijd van 12 tot 14 weken. De mestperiode duurt bijgevolg gemiddeld 8 weken, maar kan langer zijn in (zeldzame) gevallen bij het fokken van zwaardere konijnen. De konijnen worden vervoerd naar het slachthuis met een transportmiddel dat, in het geval van kleine

bedrijven, konijnen van meerdere bedrijven samen kan vervoeren. Van de 18 slachthuizen die erkend zijn voor het slachten van konijnen zijn er twee met een hoge capaciteit (+/-1.000.000 en 1.500.000 geslachte konijnen per jaar), één die minder dan 500.000 konijnen per jaar slacht, en de anderen die minder dan 10.000 konijnen per jaar slachten. Er worden ook veel konijnen in buurlanden (Frankrijk, ...) geslacht. Het aantal konijnen dat jaarlijks in België wordt geslacht is moeilijk te ramen. De voedselketeninformatie betreft alle erkende slachthuizen die konijnen slachten die bestemd zijn voor menselijke consumptie (Verordening (EG) nr. 853/2004).

Productie. Wereldwijd wordt per jaar 1.600.000 ton konijnenvlees geproduceerd. Er zijn wereldwijd 400 miljoen voedsters in productie. 30% van de wereldproductie gebeurt industrieel, 30% semi-industrieel en 40% hobbyist. Europa verzekert 60% van de wereldproductie. De grootste vijf producenten ter wereld (verzekeren 50% van de productie) zijn Spanje, Italië, Frankrijk, Oekraïne en China.

België produceert ongeveer 25.000 ton vlees per jaar en is de 12de grootste producent van konijnenvlees ter wereld. In totaal worden in België 200.000 tot 400.000 voedsters gehouden (alle houderijtypes, particulieren inbegrepen) waarvan 35.000 in industriële houderijen. De konijnhouderij bij hobbyisten in België levert 6.000 tot 8.000 ton konijnenvlees per jaar op.

België telt 2.000 hobbyhouderijen (met 10 tot 50 voedsters), 200 tot 300 semi-industriële houderijen (met 50 tot 300 voedsters) en 60 industriële houderijen (met meer dan 300 voedsters). Om het totale aantal dieren in de houderijen te kennen moet men het aantal voedsters met 10 vermenigvuldigen (gemiddeld aantal jongen per worp, rekening houdend met een slachtleeftijd van ongeveer 12 weken). De zelfvoorzieningsgraad is gelijk aan 90%. Er wordt jaar na jaar minder konijnenvlees geconsumeerd.

Bovenstaande gegevens zijn hoofdzakelijk ramingen.

Epidemiologische eenheid. In (semi-)industriële houderijen worden konijnen meestal in een geïntegreerd systeem in productietomen gehouden (groepen van voedsters die zich in hetzelfde fysiologische voortplantingsstadium bevinden). Dat betekent dat de epidemiologische eenheid bestaat uit alle dieren van de productietoom. In het geval van bedrijven met meerdere productietomen bestaat de epidemiologische eenheid uit alle dieren van de verschillende productietomen, d.w.z. alle dieren van het bedrijf. Dat is belangrijk voor de melding aan het slachthuis in die zin dat met alle dieren uit alle bedrijfsgebouwen rekening moet worden gehouden (zie verder).

Definities. In het kader van dit advies hanteert het Wetenschappelijk Comité de volgende definities :

- ziekte : naam van een besmettelijke ziekte, al dan niet aangifteplichtig, gekoppeld aan een etiologische diagnose (identificatie van infectieus agens) ;
- ziekte-tekens : ziekte-tekens waarneembaar door de houder of de eigenaar en niet noodzakelijk verwijzend naar een diagnose ;
- aandoening : klinische aandoening die niet noodzakelijk infectieus is maar die gevolgen kan hebben voor de veiligheid van de voedselketen.

2.2. Antwoorden op de vragen

2.2.1. Welke ziekten, aandoeningen of ziektekenen moeten in het kader van de voedselketeninformatie door de konijnenfokker aan het slachthuis worden meegedeeld? Welke konijnenziekten zijn relevant met betrekking tot de volksgezondheid?

Ziektekenen en aandoeningen

Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat de konijnenhouder in staat moet zijn om de ziektekenen en aandoeningen die hij bij de dieren van zijn bedrijf vastgesteld heeft, aan het slachthuis te melden. Inderdaad, hoewel hij geen bevoegdheid heeft om een diagnose van de ziekte te stellen, kan hij toch ziektekenen waarnemen. Gezien het feit dat, zonder verder klinisch onderzoek door een dierenarts (eventueel aangevuld door laboratoriumonderzoek), het belang ervan voor de voedselketen niet kan worden vastgesteld, komen theoretisch alle ziektekenen en aandoeningen in aanmerking om door de houder aan het slachthuis te worden gemeld. Hierna volgt een niet-limitatieve lijst van mogelijke ziektekenen en aandoeningen die konijnhouders kunnen opmerken. Die klinische tekenen moeten worden gelinkt aan de in het volgende punt vermelde ziekten.

- algemene klinische tekenen (uitputting, vermagering, gebrek aan eetlust, groeiachterstand, dalende dagelijkse gewichtsaanzet, enz.) ;
- mortaliteit met of zonder klinische tekenen (plotse dood);
- spijsverteringsstoornissen : diarree in fokkerij zonder geïdentificeerde oorzaak, tympanisme ;
- stoornissen van urine- en voortplantingsstelsel in fokbedrijven (abortus, metritis, vroegtijdige reform van voedsters, enz.) ;
- ademhalingsstoornissen (hoest, neusvloeï, enz.) ;
- huidletsels (onderhuidse abcessen, epidermitis, dermatitis, alopecia, ronde kale plekken, enz.) ;
- zenuwstoornissen (draaihals, evenwichtsstoornissen).

Ziekten (pathogene agentia)

Los van de wettelijke bepalingen die te maken hebben met bepaalde aangifteplichtige ziekten is het Wetenschappelijk Comité van oordeel dat de konijnenhouder, aangezien hij geen diagnose van ziekten stelt, niet verplicht is aan het slachthuis de namen van de dierziekten en/of pathogene agentia te melden. Hij zou daarentegen wel aan het slachthuis de namen van de ziekten (en dus, de verantwoordelijke pathogene agentia) moeten melden die werden vastgesteld na laboratoriumanalyse die werden uitgevoerd op stalen van konijnen van zijn bedrijf. Dat voorstel zou de konijnhouders en dierenartsen evenwel niet mogen weerhouden om dergelijke analyses aan te vragen.

Zoönotische ziekten van konijnen zijn zeldzaam. Hierna volgt een indicatieve (niet volledige) lijst van besmettelijke zoönotische pathogene agentia die, volgens de huidige wetenschappelijke kennis, kunnen voorkomen bij konijnen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen overdracht op de mens via consumptie van vlees (risico voor de volksgezondheid) en rechtstreekse overdracht op de mens door aanraking van dieren in het slachthuis (risico voor slachthuispersoneel).

- Bacteriële infecties :
 - o *Yersinia enterocolitica* (enkel voor de mens pathogene kiemen; rechtstreekse overdracht en overdracht via vlees)
 - o *E. coli* O 153 (EHEC O153:H-; komt weinig voor, potentieel zoönotisch toxinen ; overdracht via vlees) (Garcia and Fox, 2003)

- *Yersinia pseudotuberculosis* (pseudotuberculose ; zeer zeldzaam bij konijnen ; rechtstreekse overdracht)
 - *Listeria monocytogenes* (uiterst zeldzaam bij konijnen ; rechtstreekse overdracht)
 - *Francisella tularensis* (tularemie ; uiterst zeldzaam bij konijnen, meer bij hazen of wilde konijnen in endemisch gebied maar afwezigheid van hazenhouderij en van endemisch gebied in België ; rechtstreekse overdracht; A-groep: zeer pathogeen, maar komt vooral in USA voor – B-groep: komt vooral in Europa voor maar weinig pathogeen)
 - *Pasteurella multocida* (pasteurellose, rechtstreekse overdracht)
 - *Encephalitozoon cunicoli* (zeldzame zoönose (risico voor immunodepressieve mensen, bijvoorbeeld mensen die besmet zijn met HIV); rechtstreekse overdracht)
- Virale infecties :
 - rotavirus (overdracht via vlees en rechtstreekse overdracht; PUNT VAN aandacht: reeds vastgesteld bij kinderen, Matthijnsens *et al.*, 2006)
 - Parasitaire infecties :
 - *Trichophyton mentagrophytes* en *Microsporum canis* (schimmels ; vooral bij vleeskonijnen ; rechtstreekse overdracht)

Opmerkingen

De melding van klinische tekenen, aandoeningen en ziekten moet gelden voor alle categorieën van konijnen die met het oog op menselijke consumptie naar het slachthuis worden gestuurd (vleeskonijnen en reformkonijnen, los van het houderijtype – industrieel of hobby).

Omdat de konijnenhouderij meestal geïntegreerd is, en rekening houdend met het feit dat sommige ziekten van de lijst overdraagbaar zijn tussen konijnen, is het bedrijf de epidemiologische eenheid die in aanmerking te nemen is voor de melding. De houder moet dus melding doen van ziekte tekenen en ziekten bij alle dieren van het bedrijf. Doorgaans worden productiekonijnen per toom geslacht. Als het bedrijf maar één toom dieren bevat geldt de melding automatisch voor alle dieren van het bedrijf. In het geval van bedrijven met meerdere tomen, die niet allemaal tegelijk worden geslacht, moet de informatie op de dieren van alle tomen van het bedrijf betrekking hebben.

De aanwezigheid van toxische chemische agentia en van verontreinigingen moet eveneens aan het slachthuis worden gemeld als de konijnenhouder daarvan op de hoogte is.

Sommige hierboven vermelde ziekteverwekkers kunnen aanleiding geven tot meervoudige klinische tekenen (bijvoorbeeld pasteurellose) of tot afwezigheid van symptomen (bijvoorbeeld pseudotuberculose waarvan de diagnose bij de autopsie wordt gesteld). Sommige ziekten van de lijst veroorzaken dus niet noodzakelijk duidelijke klinische tekenen.

Het Wetenschappelijk Comité raadt aan om, in situaties die wijzen op een globaal probleem in een houderij, laboratoriumanalyses te laten uitvoeren zodat een etiologische diagnose kan worden gesteld en om de resultaten van de laboratoriumonderzoeken (diagnose) aan het slachthuis toe te zenden.

De konijnenhouder is niet verplicht om alle in de lijst vermelde ziekteverwekkers te laten onderzoeken in het kader van de melding van voedselketeninformatie aan de slachthuizen maar hij moet wel de door hem bekende laboratoriumresultaten aan het slachthuis meedelen.

Als gezelschapsdier gehouden konijnen zijn niet bestemd voor consumptie. De toename van de vraag naar konijnen als gezelschapsdier heeft aanleiding gegeven dat bepaalde fokkers zich specialiseren in dit domein en op dezelfde wijze deze dieren fokken als voor de productie van vleeskonijnen. In dit kader, en alhoewel er geen direct verband is met de voedselketen, wordt de aandacht getrokken op het bestaan van een indirect zoönotisch risico voor de eigenaars als die konijnen afkomstig zijn van houderijen waar rechtstreeks overdraagbare zoönotische pathogene agentia voorkomen.

Sommige ziekten zijn niet in de lijst opgenomen omdat het konijn, volgens de huidige wetenschappelijke kennis, een epidemiologisch eindpunt is, en de pathogene agentia niet op de mens overdraagt. Dat is bijvoorbeeld het geval voor infecties door *Chlamydophila psittacci* (chlamydophilose, abortus, daling van de vruchtbaarheid, komt de jongste jaren zelden voor) en door *Toxoplasma gondii* (toxoplasmose, dat konijnen kunnen krijgen via dezelfde wijze als mensen).

Wat *Staphylococcus aureus* betreft zijn er tot op heden geen bevestigde gevallen van overdracht op de mens. Sommige *S. aureus* stammen van konijnen kunnen met een klassieke typeringsmethode geklassificeerd worden als "humaan biotype" doch dit betekent niet dat dit type inderdaad van de mens afkomstig is.

Wat hepatitis E betreft zijn in China gevallen beschreven van een nieuw genotype bij konijnen zonder vastgestelde overdracht op de mens (Zhao *et al.*, 2009).

2.2.2. Hoe moet de mortaliteit worden meegedeeld ? Kan men werken met een grenswaarde ? Zo ja, welke ?

Het melden van de mortaliteit geldt alleen voor de categorie productiekonijnen (vleeskonijnen).

Het Wetenschappelijk Comité beveelt de melding aan van alle overschrijdingen van een bepaalde mortaliteitspercentage in de naar het slachthuis gezonden toom, en gecumuleerd op de hele duur van de mestperiode.

Omdat het bedrijf de voor het melden in aanmerking te nemen epidemiologische entiteit is, en rekening houdend met de mogelijkheid van een besmettelijke ziekte, is het noodzakelijk om, in geval van aanwezigheid van meerdere tomen in een bedrijf, ook eventuele overschrijdingen worden gemeld van de grenswaarde van de mortaliteit in de andere tomen die niet naar het slachthuis worden gebracht maar wel in het bedrijf aanwezig zijn.

In de konijnenproductie wordt een normale mortaliteitspercentage per toom tussen 6 en 13% vastgesteld (persoonlijke mededeling). Dat percentage kan bij epizoötische enteropathie echter oplopen tot 20%, en, in het geval van virale hemorrhagische konijnenziekte (RHD) bijna 100% bereiken.

Het Wetenschappelijk Comité stelt voor dat overschrijdingen van het mortaliteitspercentage van 15 % per toom, gecumuleerd over de hele mestperiode, door de houder gemeld moeten worden aan het slachthuis.

Ook moet abnormale mortaliteit die te wijten is aan een toxisch agens steeds worden gemeld.

2.2.3. Op welke periode moeten de gegevens in verband met de voedselketeninformatie betrekking hebben ? Moet de informatie voor de hele

levensduur van de partij dieren worden vermeld of mag men zich voor bepaalde gegevens beperken tot een bepaalde periode ? Zo ja, welke (bijvoorbeeld de laatste 30 dagen) ?

Vleeskonijnen.

Het melden van ziekten, ziektekenen en mortaliteit moet de hele mestperiode van de dieren betreffen, d.w.z. gemiddeld de laatste 8 levensweken vóór het slachten, en dit om de volgende redenen :

- sommige pathologieën, die vóór het spenen aanwezig zijn, kunnen ook tijdens de mestperiode voortduren;
- dieren in de mestperiode zijn rechtstreeks bestemd voor menselijke consumptie ;
- die periode vormt een eenheid die praktisch gemakkelijk kan worden geïdentificeerd (spenen, verandering van lokaal).

Andere categorieën van konijnen (reformkonijnen, enz.)

Net als voor mestkonijnen wordt een periode van 8 weken voor het slachten voorgesteld.

2.2.4. Moet men, voor wat reformkonijnen betreft, het slachthuis in kennis stellen van alle behandelingen met geneesmiddelen die het dier heeft ondergaan of kan men zich ook hier beperken tot een bepaalde periode ? Zo ja, welke ?

Het doel van de overdracht van informatie met betrekking tot geneesmiddelengebruik naar het slachthuis is tweeledig. Enerzijds, dient het om het risico voor de volksgezondheid van de aanwezigheid van residuen te evalueren. Anderzijds, helpt het de slachthuiskeurders om het risico op ziekten bij de dieren die naar het slachthuis gestuurd worden en bij de andere dieren op het bedrijf van herkomst in te schatten.

In het kader van dit advies is de term « medicinale behandeling » niet beperkt tot behandelingen met antibiotica maar omvat deze alle behandelingen waarbij een farmacologische stof wordt toegediend, ongeacht of de behandeling curatief of preventief is.

Volgens Verordening (EG) nr. 852/2004 moeten de veehouders registers bijhouden waarin ze elke toediening van geneesmiddelen, de data van toediening en de wachttijden vermelden en dat gedurende de hele levensloop van de dieren.

Het Wetenschappelijk Comité onderstreept dat in de konijnenfokkerijsector het gebruik van geneesmiddelen een veel groter probleem is voor de volksgezondheid dan het zoönotische risico via de consumptie van met microbiologische agentia besmet vlees. In die sector wordt immers vaak gebruik gemaakt van antibiotica of van preventieve behandelingen. Infecties door *Eimeria* spp. (coccidiose) zijn bijvoorbeeld een bij konijnen vaak voorkomend probleem dat samenhangt met de preventieve toediening van coccidiostatica aan konijnen in de vorm van voederadditieven. Die voederadditieven worden vaak toegediend tot op het einde van de mestperiode. Er gelden wachttijden voor het slachten voor coccidiostatica, en sommige van de gebruikte coccidiostatica zijn niet toegestaan. Robenidine is een voorbeeld van een in de konijnenhouderij veel gebruikt coccidiostaticum waarvoor geen maximumwaarde voor residuen geldt (nultolerantie, Verordening (EG) nr. 124/2009).

Daarom moet de melding van de medicinale behandelingen zowel gelden voor de productiekonijnen (vleeskonijnen) als voor reformkonijnen (mannelijke en vrouwelijke fokkonijnen), en voor alle behandelingen die zijn toegediend tijdens de laatste 8 weken vóór het slachten voor de reformkonijnen, of tijdens de hele duur van de mestperiode voor de vleeskonijnen, met inbegrip van de toediening van voederadditieven.

Het overmaken van die informatie aan het slachthuis wordt vergemakkelijkt door het verplicht bijhouden van geneesmiddelenregisters.

Wanneer voor geneesmiddelen wachttijden voor het slachten zijn aangegeven moet de langste wachttijd voor het slachten worden gerespecteerd. De meeste voor konijnen bestemde geneesmiddelen met een vergunning voor het in de handel brengen hebben zeer korte wachttijden (enkele dagen). Er zijn echter weinig geregistreerde geneesmiddelen voor konijnen en vaak wordt voor die diersoort het cascadesysteem toegepast. Er werd een empirische wachttijd van 28 dagen vastgesteld voor geneesmiddelen die onder het cascadesysteem vallen waarna wordt aangenomen dat er geen risico meer is voor aanwezigheid van residuen. Ten minste die wachttijden voor het slachten moeten in acht worden genomen. Deze verschillende wachttijden vallen in de door het Wetenschappelijk Comité aanbevolen mestperiode (of 8 weken).

Wat de fytotherapeutische, pre- of probiotische behandelingen, etc. betreft, die bij konijnen steeds vaker worden toegepast, bestaat er tot op heden geen wetenschappelijke gegevens om een eventueel nadelig gevolg voor de consument te evalueren.

3. Conclusie

Er wordt aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd welke voedselketeninformatie door konijnenhouders aan het slachthuis moet worden meegedeeld om de voedselveiligheid te garanderen.

De konijnenfokkerijsector vertoont een aantal bijzonderheden, waaronder met name het bestaan van verschillende categorieën van houderijen. Bij de voor menselijke consumptie bestemde konijnen zijn er twee categorieën : vleeskonijnen (vlees- of productiekonijnen in industriële, semi-industriële of hobbyhouderijen) en reformkonijnen (vrouwelijke en mannelijke fokkonijnen).

Wat de konijnenfokkerijsector betreft, hangt het gevaar voor de volksgezondheid meer af van de toepassing van preventieve of curatieve behandelingen met diergeneesmiddelen dan van het microbiologisch risico dat verbonden is aan de consumptie van vlees.

Het Wetenschappelijk Comité stelt een lijst voor van klinische tekenen en ziekten die aan het slachthuis moeten worden gemeld als zij zich voordoen tijdens de mestperiode voor de vleeskonijnen (of 8 weken vóór het slachten voor de reformkonijnen). Die meldplicht geldt voor de categorieën van konijnen die voor menselijke consumptie worden geslacht. De epidemiologische eenheid voor het melden bestaat uit alle dieren van het productietoom, en in het geval van bedrijven met meerdere productietomen, uit alle dieren van het bedrijf.

Voor wat vleeskonijnen betreft wordt aangeraden om mortaliteitpercentage van meer dan 15% per productietoom, gecumuleerd over de hele mestperiode te melden aan het slachthuis.

Het melden van behandelingen met geneesmiddelen geldt zowel voor vleeskonijnen als voor reformkonijnen en voor alle behandelingen die worden toegepast in de mestperiode (of 8 weken voor de reformkonijnen), ongeacht of zij curatief of preventief zijn.

Voor het Wetenschappelijk Comité,

Prof. Dr. Ir. André Huyghebaert.
Voorzitter

Brussel, 21/05/2010

Referenties

Wetenschappelijk Comité van het FAVV, advies 18-2007. Melding van gegevens in het kader van de voedselketeninformatie door de varkenshouder aan het slachthuis. URL: http://www.favv.be/home/wet-com/doc07/2007-06-26_ADVIES182007_nl.pdf.

Wetenschappelijk Comité van het FAVV, advies 01-2008. Melding van gegevens door de houder van vleeskalveren en de houder van paarden aan het slachthuis in het kader van de voedselketeninformatie. URL: http://www.favv-afsca.fgov.be/wetenschappelijkcomite/adviezen_documents/ADVIES01-2008_NL_DOSSIER2007_36.pdf

Wetenschappelijk Comité van het FAVV, advies 03-2009. Melding door de veehouders van gegevens aan het slachthuis in het kader van de voedselketeninformatie over runderen ouder dan 12 maanden en over schapen en/of geiten. URL: http://www.favv-afsca.fgov.be/wetenschappelijkcomite/adviezen_documents/ADVIES03-2009_NL_DOSSIER2008-22.pdf

Garcia A. and Fox J. The rabbit as a new reservoir host of enterohemorrhagic Escherichia coli. *Emerging Infect. Dis.*, 2003, 9 (12), 1592-7.

Licois D. and Marlier D. Pathologie infectieuse du lapin en élevage rationnel. *INRA Prod Anim.*, 2008, 21(3), 257-68.

Marlier D. Cours de pathologie cunicole. Faculté de Médecine Vétérinaire de Liège.

Matthijssens J., Rahman M., Martella V., Xuelei Y., De Vos S., De Leener K., Ciarlet M., Buonavoglia C. and Van Ranst M. Full genomic analysis of human rotavirus strain B4106 and lapine rotavirus strain 30/96 provides evidence for interspecies transmission. *J. Virol.*, 2006, 80, 3801-10.

Leden van het Wetenschappelijk Comité

Het Wetenschappelijk Comité is samengesteld uit de volgende leden :

D. Berkvens, C. Bragard, E. Daeseleire, L. De Zutter, P. Delahaut, K. Dewettinck, J. Dewulf, K. Dierick, L. Herman, A. Huyghebaert, H. Imberechts, P. Lheureux, G. Maghuin-Rogister, L. Pussemier, C. Saegerman, B. Schiffers, E. Thiry, M. Uyttendaele, T. van den Berg, C. Van Peteghem, G. Vansant.

Dankbetuiging

Het Wetenschappelijk Comité dankt het wetenschappelijk secretariaat en de leden van de werkgroep voor de voorbereiding van het ontwerpadvies. De werkgroep was samengesteld uit:

Leden van het Wetenschappelijk Comité T. van den Berg (verslaggever), P. Delahaut,
E. Daeseleire

Externe experts K. Hermans (UGent), D. Marlier (ULg)

Wettelijk kader van het advies

Wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, inzonderheid artikel 8 ;

Koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen;

Huishoudelijk reglement, bedoeld in artikel 3 van het koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, goedgekeurd door de Minister op 27 maart 2006.

Disclaimer

Het Wetenschappelijk Comité behoudt zich, te allen tijde, het recht voor dit advies te wijzigen indien nieuwe informatie en gegevens ter beschikking komen na de publicatie van deze versie.